

شهرها و طراحی

Cities and Design

By Paul L. Knox

مترجمین

دکتر اصغر نظریان
دکتر سید عسگر میرفتح الهی
مهندس کاوه زال نژاد
مهندس شهروز ایرانی
مهندس عباس نوروززاده

سر شناسه : ناکس، پائول، ۱۹۴۷-م.

Knox, paul

عنوان و نام پدیدآور : شهرها و طراحی / (نویسنده پائول ل. ناکس)؛ مترجمین: اصغر نظریان (و همکاران)

مشخصات نشر : چالوس: زبانسرای پویا، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۲۲۱ص: ۲۹×۲۲ س م

شابک : 978-600-93494-3-2

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : عنوان اصلی Cities and Design, 2011

یادداشت : مترجمین اصغر نظریان، سید عسکر میرفتح الهی، کاوه زال نژاد، شهروز ایرانی، عباس نوروززاده.

موضوع: شهرسازی

موضوع: توسعه پایدار

شناسه افزوده : نظریان، اصغر، ۱۳۱۹-، مترجم.

رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ش۹ / ۱۶۶ HT

رده بندی دیویی : ۳۰۷/۱۲۱۶

شماره کتابخانه ملی : ۳۰۰۰۲۰۳

نام کتاب: شهرها و طراحی

ناشر: انتشارات زبانسرای پویا

مؤلفین: دکتر اصغر نظریان- دکتر سید عسکر میرفتح الهی- مهندس کاوه زال نژاد- مهندس شهروز ایرانی- مهندس عباس نوروززاده

صفحه آرای: واحد انتشارات زبانسرای پویا

طرح روی جلد: واحد انتشارات زبانسرای پویا

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۲

تایپ: واحد تایپ زبانسرای پویا

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران- فخررازی- کوی الوندی- انتشارات زبان برتر ۰۹۱۲۱۹۸۴۳۶۷

چالوس- پاساژ قائم- زبانسرای پویا ۰۱۹۱-۲۲۴۶۱۹۶

«حق چاپ برای ناشر محفوظ می باشد»

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
I.....	مقدمه‌ای نقدگونه در زمینه شهرسازی و شهر.....
II.....	سخن نخست.....
	فصل اول
۲.....	۱- شهرها، طراحی و زندگی شهری.....
۲.....	طراحی در زمینه اقتصادی و اجتماعی.....
۵.....	طراحی در جامعه معاصر.....
۶.....	زیباسازی زندگی روزمره.....
۹.....	نمادشناسی محصولات.....
۱۰.....	دانش طراحی مصرف کنندگان.....
۱۱.....	شهرها، مدرنیته و طراحی.....
۱۲.....	مدرنیزه سازی و مدرنیته.....
۱۶.....	مدرنیته، مدرنیسم را بوجود می‌آورد.....
۱۸.....	مدرنیته و فرم شهری: فضاهای مصرف.....
۲۰.....	اقتصاد رویایی، طراحی و مصرف.....
۲۱.....	هویت و طراحی.....
۲۲.....	شکل ظاهری و عرصه.....
۲۴.....	فضا و جامعه در شهرهای معاصر.....
۲۶.....	خلاصه.....

فصل دوم

- ۲۸ ۲- طراحی، طراحان و کلان شهر بازخیزگر
- ۲۸ سیستم های تدارکات، ساختارهای مؤسسات و عوامل
- ۳۰ فرهنگ طراحی
- ۳۱ طراحی و اقتصاد فرهنگی
- ۳۲ جنبشها و نهضت‌های طراحی
- ۳۵ ایدئولوژی طراحی و شیوه طراحی
- ۳۶ جبرگرایی در طراحی
- ۳۷ آموزش طراحی
- ۳۷ پیشگامان و طراحان دلیر
- ۳۸ جهانی شدن، اقتصاد جدید و کلان شهر بازخیزگر
- ۴۱ شهرها، بوته های آهنگری برای آزمایش خلاقیت و طراحی
- ۴۴ خلاصه

فصل سوم

- ۴۶ ۳- شهرهای ساخته شده با اهداف بخصوص
- ۴۷ رنسانس و ایده‌آل‌های باروک: طراحی باشکوه
- ۵۲ تطابق با روند صنعتی شدن: پدر سالاری و انسان دوستی
- ۵۳ آرمان شهرگرایی و روماننسیسم روستایی (منوط به روستای آرکادیان واقع در یونان)
- ۵۷ اصلاحات و انسان دوستی
- ۵۹ طراحی برای مصرف
- ۶۲ شهری با اهداف خوب: اعمال نظم، ایمنی و کارآیی

۶۴	شهر زیبا
۶۵	مدینه‌های فاضلهٔ احیاء کننده: باغ شهرها و شهرهای کوچک جدید
۶۸	به سوی طراحی مدرن
۷۱	خلاصه

فصل چهارم

۷۳	۴- طراحی مجدد شهرها مدرنیته، کارآیی و برابری
۷۴	مدرنیتهٔ برنامه‌ریزی شده
۷۹	شیوهٔ آمریکایی‌ها
۸۱	بوروکراتهای متعصب
۸۵	مدرنیسم به عنوان یک ایدئولوژی
۹۰	انتقاد از معماری و برنامه‌ریزی مدرن
۹۲	خلاصه

فصل پنجم

۹۵	۵- طراحی و برنامه‌ریزی شهری
۹۶	نئولیبرالیسم: نقشهایی جدید برای حرفه‌ها و مشاغل طراحی
۹۹	خصوصی‌سازی فضاهای عمومی
۱۰۲	تبدیل محله‌های فقیرنشین به محله‌های مرفه‌نشین
۱۰۴	مدینه‌های فاضلهٔ محافظه‌کار: نوعی شهرسازی که قبلاً تجربه شده است
۱۱۰	طراحی شهری و رقابت اقتصادی
۱۱۱	مناظر طراحی شدهٔ شهری و استمرار سرسختانهٔ ایجاد برند
۱۱۷	طراحی برای اقتصادی‌روایی

۱۱۸	طراحی پسامدرن
۱۲۰	مناظر دارای برند اقتصاد جدید
۱۲۴	خلاصه

فصل ششم

۱۲۷	۶- طراحی و اثر در فضاها، شهری
۱۲۸	ابعاد تأثیرگذار فضا
۱۲۹	طراحی و اقتصاد تجربه
۱۳۱	منظره و افسون
۱۳۲	تبدیل شب زنده داری شهری به کالا
۱۳۴	جهانی‌شدن و معماری مبتنی بر ستاره سازی
۱۳۵	اثر بیلپائو
۱۳۹	موزه سازی و اقتصاد تجربه
۱۴۲	شهرهای فرهنگ و طراحی
۱۴۳	مدیرین برند، طراحی و احیاء
۱۴۷	خلاصه

فصل هفتم

۱۵۰	۷- خدمات طراحی و شهر
۱۵۱	جوامع دارای شیوه و اکولوژی طراحی
۱۵۱	تمایل به تراکم
۱۵۳	اکولوژی اجتماعی- فضایی و طراحی
۱۵۵	اثرات بافت

۱۵۷	جوامع دارای شیوه
۱۵۷	مکان در محصول
۱۵۹	جهانی‌شدن خدمات طراحی
۱۶۰	شهرهای دنیا و اکولوژیهای طراحی آنها
۱۶۲	پاریس
۱۶۴	نیویورک
۱۶۷	میلان
۱۷۰	جهانی‌شدن و شهرهایی که توسط طراحان احیا شده‌اند
۱۷۰	خلاصه
		فصل هشتم
۱۷۳	۸- نتیجه‌گیری، به سوی زیست‌پذیری و دوام
۱۷۴	به سوی شهرسازی حقیقی
۱۷۶	شهرسازی یکپارچه
۱۷۶	زندگی بین ساختمان‌ها
۱۷۸	به سوی شهرسازی بادوام
۱۷۸	طراحی سبز
۱۸۰	شهرسازی پایدار
۱۸۳	منابع

مقدمه‌ای نقدگونه در زمینه شهرسازی و شهر

پائول ل. ناکس

شهرها، که مقدماتاً محصول عصر ساخت و ساز هستند، در تصورات جامعه مصرف کنندگان، کاملاً بازسازی شده‌اند. صرف هزینه بصورت رقابتی در میان خانوارهای مرفه، بر شدت اهمیت شیوه و طراحی در هر مقیاس افزوده است و حرفه‌های طراحی از نظر وسعت و اهمیت، رشد یافته‌اند که این امر منعکس کننده جغرافیای متمایز و قرار گیری نواحی به صورتی نامتناسب در شهرهایی است که با سیستمهای جهانی خدمات کلیدی تجارت مرتبط می‌باشند. در این ضمن، بسیاری از ناظرین هنوز معتقدند طراحی خوب می‌تواند نقش مهمی در زندگی مردم داشته باشد. در شهرسازی و طراحی، هدف، کشف روابط پیچیده‌ای میان طراحی و محیط‌های شهری و یافتن ریشه‌های متلاشی طراحی شهری است که معرف ارزیابی انتقادی کارایی حرفه‌های طراحی در شکل‌دهی به محیط‌های شهری بوده، نقش طراحی را در فرهنگ مادی شهرهای معاصر بررسی می‌کند و روابط پیچیده‌ی میان طراحان، تولید کنندگان و توزیع کنندگان در شهرهای معاصر را ارزیابی می‌کند: برای مثال طراحی مُد و گرافیک در نیویورک، معماری، مُد و چاپ در لندن، مبلمان، طراحی صحنی، طراحی داخلی و مُد در میلان، حیاط خانه زنانه در پاریس و غیره.

در این کتاب، چشم‌اندازی علمی اجتماعی و متمایز پیرامون زمینه اقتصادی و فرهنگی طراحی در شهرهای معاصر ارائه می‌شود و شهرها خود به عنوان محیط‌هایی برای طراحی، خدمات طراحی، آثار مرتبط به طراحی معرفی می‌شوند.

پائول ل. ناکس، از اساتید برجسته دانشگاه و عضو ارشد مؤسسه بین‌المللی پیشرفت در ویرجینیا تک می‌باشد یعنی جایی که وی مدیریت کالج معماری و مطالعات شهری را از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۶ برعهده داشت.

او کتب و مقالات زیادی پیرامون جغرافیای اجتماعی شهری و جغرافیای اقتصادی منتشر ساخته است.

این کتاب جهت شناساندن معنا و مفهوم شهرسازی به دانشجویان این رشته و یا سایر اهداف مناسب در این کار طراحی شده است.

- پرداختن به طیف وسیعی از موضوعات
- معرفی ایده‌ها و منابع کلیدی
- ایجاد فرصتی برای نویسنده در تشریح نظارت خود
- معرفی مباحث پیچیده به صورتی شفاف و قابل دستیابی
- ایجاد ارتباطی بین نظامها و نظریه و عمل
- ارائه کتب با قیمتی مقرون بصرفه و طراحی مناسب

این کتاب، ابعاد اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و فضایی را تحت پوشش قرار می‌دهند. این کتاب برای دانشجویان معماری، مطالعات فرهنگی، جغرافیا، فرهنگ عامه، جامعه‌شناسی، مطالعات شهری، برنامه‌ریزی شهری بسیار جذاب خواهد بود. این کتاب اثری است فرا علمی که متناسب با شرایط حال حاضر نگارش شده و همچنین در بردارنده مطالبی در رابطه با شهرهای دوران مدرن و پسامدرن می‌باشد.

«وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِغْدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَانَهَا اللَّهُ لِباسِ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ»

خداوند، داستانی را نقل می‌کند که شهری امن و آرام بود و روزی و نعمت‌ها از اطراف برای مردم آن شهر می‌رسید، آن‌گاه کفران نعمت‌های الهی را نمودند، در نتیجه خداوند به خاطر کارهایی که انجام دادند، آنان را به گرسنگی و وحشت و ترس مبتلا ساخت (نحل، ۱۱۲).

سخن نخست

شهر پدید آمده از تفکرات نگرانیانه و نظریات نوگرایان شهری، مکانی که انسان آن را برای بقاء و آرامش طراحی و تدوین نموده است. فرهنگ‌گرایان شهری، شهر را معمولاً کانون سر و صدا، تنهایی، گمنامی، جرم، بدنامی، مادی‌گرایی و غیره می‌نامند. شهر ثمره میراث ماندگار از نسل‌های ما است. امروزه دانش شهرریبا و زیباشناسی شهری، به نوعی تبلور تاریخ و هنر و آمیزه‌ای از هنر قرن که با آراستگی خودنمایی می‌کند. بهره‌مندی از دستاوردهای عالی در یک شهر در گروی ناظرین و تصمیم‌گیرنده‌های آن شهر هست. در واقع آنچه که ما با ورود به یک شهر ادراک می‌نماییم، همان تجربه حسی است که ناظر آن را دریافت می‌نماید، خواه عینی یا خواه ذهنی. معهذاً آنچه که شهروند در شهر می‌بیند و تجسم می‌کند وام‌دار عملکردها، دیگران است. شهر یک اثر هنری بزرگ است، اما سال‌هاست که از این شعار می‌گذرد و گام مطلوب در جهت نیل به این مهم برداشته نشده است. شهرریبا به روایت تکنوکراتها، پدیده‌ای که بیش از یک سده از عمر آن می‌گذرد این مفهوم مولود پلشتی شهرهای دوران اروپایی بوده است، اما زیبایی‌محمل خود را در هنر مدرن یافت. با همه این بحث‌ها صرف نظر از آنچه که گفته شد در شهرها، کیفیت در فضای شهری معنای وجودی انسان و همواره عامل کمیت پیش‌قراول این بحث بوده است. سایه بدقوارگی و آشفستگی چنان بر شهرهای ما سایه افکنده که رها شدن از آن یک، بینش علمی حساب شده و نیروی انسانی به واقع شهرساز را طلب می‌نماید. در دهه‌های اخیر انتقادات زیادی از سوی اندیشه‌گرایان شهری درباره کیفیت سیما و منظر شهری ارایه شده است، که شاید بتوان گفت همگی آنها به نوعی انگاره خوبی را در بر نداشته است. در واقع شهرریبا، ما امروزه شاهد آن هستیم لبه تیز انتقادات آن را می‌توان به سوی متولیان این شهر نشانه گرفت. با توجه به آنچه در شهرها پیرامون آن به کنکاش در آمده است، می‌توان اینگونه بیان نمود، که جایگاه طراحی شهری متأسفانه چندان در خور توجه نبوده است. یکی از عمده دلایل آن را می‌توان ضعف متولیان شهرها دانست.

ناتوانی در پاسخگویی به این مهم روح خاطره‌انگیزی را برای شهروندان به عنوان ابتدایی‌ترین سؤال بوجود آورده که «چرا شهرهای ما زیبا و از طراحی خوبی برخوردار نیستند؟» وجود و قوت بخشیدن به فضای سواره در قرن ۲۱ و کم‌رنگ شدن فضای پیاده به نوعی زشتی و کج‌ذهنی را برای شهروندان به ارمغان آورده است. فارغ از این بحث که کدام یک از مباحث یادشده منطقی‌تر است، دیالکتیکی است نامفهوم.

به نظر می‌رسد امروزه، شیرازه فضای شهری بهم ریخته است و عصر زیبایی، و بازپیرایی شهر، به انگاره فراموشی و دست نیافتنی تبدیل شده است. این کتاب، اثری است فرا علمی که متناسب با شرایط حال حاضر نگارش شده و همچنین در بردارنده مطالبی در رابطه با شهرهای دوران مدرن و پسامدرن می‌باشد.

سپاس و شکر بیکران به درگاه خداوند متعال که مجدداً امکان خدمت دیگری را در قالب انتشار کتابی تحت عنوان «شهرها و طراحی» را برای ما فراهم آورد. کتاب حاضر با همکاری و تلاش مستمر بزرگوارانی چون؛ دکتر چیا صالحی، مهندس ابوذر سام دلیری، مهندس یعقوب بابایی، مهندس رضا میرضائزاد، مهندس مهدی بروجردی، مهندس اسدالله آقابابایی، و سایر دوستان که نام شان زینت بخش این اثر بوده، اما از حوصله این نوشتار خارج است، تهیه و تدوین شده است. اینک به پاس همه راهنمایی‌ها و مشاورت‌های مدبرانه و عالمانه شان، تقدیر و تشکر نموده، و سپاس‌زار لحظه‌های سبزی هستیم که این دوستان برایمان به ارمغان آوردند.

بدینوسیله، بر خود لازم می‌دانم تا مراتب سپاس و شکر خود را به حضور استاد ارجمند جناب آقای دکتر اصغر نظریان تقدیم نمایم، استاد اندیشه‌های من، انسان وارسته‌ای که همواره با دانش فراوان و بزرگواری‌های بی‌دریغش، رهگشای مترجمان در انجام مراحل این کتاب بوده‌اند. همچنین بر خود فرض می‌دانم از جناب آقای دکتر عربانعلی آقا احمدی و جناب آقای دکتر محمدرضا پورعلی و جناب آقای دکتر مبشرنیا، به خاطر بینش لذت بخش و زلالی که از باغ علم ادب با ما عطا فرمودند، نهایت سپاس خود را ابراز نمایم؛ و خرسندم که از زحمات بی دریغ جناب آقای دکتر میرعلی شفیع و سرکار خانم نسیم، که در تمامی مراحل کتاب صبورانه و خستگی ناپذیر مترجمان را راهنمایی و هدایت نمودند، صمیمانه تشکر نمایم. از خدای بزرگ موفقت این امید فرزانه را در تمامی مراحل زندگی خواستاریم. بعلاوه لازم است که از همفکری و راهنمایی‌های ارزنده گروه مهندسی مشاور طاقچه، ره‌رود و مازند نقش کیان که موجب غنای بیشتر و بهبود کیفیت اثر شده‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

امید است مجموعه حاضر که با استفاده از کتب و متون مطالعات شهری، اثری ماندگار از «پائول ل ناکس» بهره‌مند گشته است، بتواند قدمی هر چند کوچک در راستای تحقق اهداف پیش گفته بر دارد. نظر به اینکه ما حاصل این دستاورد، ممکن است با تعابیر و نظر دیگری متمایز باشد، لذا انتظار می‌رود که اساتید محترم و صاحب نظران مطالعات شهری با ارایه رهنمودها و پیشنهادها در رفع اشکالات احتمالی مطالب ما را یاری نمایند، و نظرات ارزنده خویش را به پست الکترونیکی، kaveh_zalnezhad@yahoo.com ارسال نمایند.

باشد، که با رهنمودهای سازنده شما سروران گرامی این اثر بتواند گام مطلوبی در جهت استغنای ادبیات مطالعات شهری بردارد. در پایان مترجمان، گرامی‌ترین سپاس‌ها را، از همکاری صمیمانه جناب آقای اسحاقی مسؤل انتشارات زبانسرای پویا، و همکارانشان که دیده منت نهادن، کار ویراستاری و چاپ این اثر را برداشته‌اند، تشکر و قدردانی نمایند. پیشاپیش از حسن نیتی که این دوستان به خرج دادند صمیمانه سپاس گذاریم.

مهربان بمانید؛

کاوه زال نژاد

۱۳۹۲/۳/۶